

Nr 7.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändring i lagen den 22 juni 1911 om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse; given Stockholms slott den 9 januari 1930.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående ändring i lagen den 22 juni 1911 om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse.

GUSTAF.

Georg Bismark.

F ö r s l a g
till
L a g
angående ändring i lagen den 22 juni 1911 (nr 53 s. 2) om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse.

Häri genom förordnas, dels att 1 § lagen den 22 juni 1911 om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse, skall erhålla nedan angivna ändrade lydelse, dels ock att 4 § samma lag skall utgå.

1 §.

I fråga om aktiebolag, som hava till ändamål att idka belåning av fast egendom eller tomträtt eller att driva pantlånerörelse, men i vilkas verksamhet bankrörelse icke ingår, skola de angående aktiebolag enligt lag i allmänhet gällande stadganden lända till efterrättelse, såvitt de ej strida mot vad här nedan förordnas.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 december 1929.

N ä r v a r a n d e :

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och handelsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bissmark, fråga om ändring i lagen den 22 juni 1911 (nr 53 s. 2) om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse, samt anför:

»Genom lagen den 28 juni 1895 (nr 65 s. 1) om aktiebolag upphävdes den tidigare för aktiebolag gällande skyldigheten att söka Kungl. Maj:ts stadfästelse å bolagsordning och å ändring däri. För bankaktiebolag, som voro undantagna från lagens tillämpningsområde, gällde emellertid alltjämt sådan skyldighet enligt lagen den 19 november 1886 (nr 84 s. 1) angående bankaktiebolag. Banklagen avsåg dock enligt uttryckligt stadgande icke aktiebolag, som uteslutande hade till ändamål att idka fastighetsbelåning eller pantlånerörelse. Dessa föllo under den allmänna aktiebolagslagstiftningen och kunde alltså enligt 1895 års lag bildas utan att stadfästelse å deras bolagsordningar erfordrades. Detta förhållande blev emellertid rådande endast kort tid. Enligt lag den 27 maj 1898 (nr 49 s. 1) innefattande särskilda bestämmelser om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse, skulle det nämligen åligga aktiebolag, som hade till ändamål att driva lånerörelse men å vilket banklagen icke ägde tillämpning, att hos Konungen söka stadfästelse å sin bolagsordning och å ändring i densamma. I den proposition, som föregick antagandet av 1898 års lag, uttalade chefen för finansdepartementet, att han funnit förhållandet att aktiebolag, som idkade fastighetsbelåning eller pantlånerörelse, icke skulle vara skyldiga att söka stadfästelse å sina bolagsordningar eller företagna ändringar däri betänkligt, i synnerhet vad beträffade det förra slaget bolag. Departementschefen anförde härutinnan:

Även dessa fastighetskreditbolag dreve penninghandel om än icke under vanliga bankmässiga former. Till utlämnande av lån beredde de sig medel genom att till allmänheten avyttra sina obligationer, för vilka skulle under vissa i bolagsordningen angivna former såsom pant förvaras inteckningar av viss, noga bestämd beskaffenhet. Det syntes icke gärna kunna förnekas, att allvarsam-

ma vådor kunde uppstå för den allmänhet, som trädde i förbindelse med dessa inrättningar, om de på egen hand finge fastställa regler för denna ganska invecklade lånerörelse eller ändra de bestämmelser, som i de av Kungl. Maj:t fastställda bolagsordningar redan vore härutinnan meddelade. Dessa inrättningar borde därför lika väl som de egentliga bankerna fortfarande underställa sina bolagsordningar Kungl. Maj:ts prövning. Ävenledes syntes det ur det allmännas synpunkt lämpligt, att pantlåneaktiebolags ordning underställdes Kungl. Maj:ts prövning, helst det visat sig, att dylika inrättningar plägade förskaffa sig rörelsekapital genom att inlåna medel från allmänheten på depositionsräkning och sålunda dreve en rörelse, som stode de egentliga bankernas ganska nära. Skulle på grund av särskilda förhållanden vissa andra aktiebolag för drivande av lånerörelse vara undantagna från tillämpning av 1886 års banklag, vore Kungl. Maj:ts prövning av bolagsordning och av ändring däri än mera nödvändig i fråga om sådana bolag. Det vore därför av behovet påkallat, att det genom särskild lag förklarades, att Kungl. Maj:ts stadfästelse erfordrades å bolagsordning för aktiebolag, som hade till ändamål att driva lånerörelse, men varå lagen om bankaktiebolag icke vore tillämplig.

Lagen den 19 november 1886 angående bankaktiebolag ersattes sedermera av lagen den 18 september 1903 (nr 101 s. 30). Denna lag stadgade likaledes skyldighet för bankaktiebolag att söka Konungens stadfästelse å bolagsordningen och å ändring däri, varjämte i dess 88 § fanns bestämmelse, att angående aktiebolag, som uteslutande hade till ändamål att idka fastighetsbelåning eller pantlånerörelse, vore särskilt stadgat. I sammanhang med tillkomsten av 1903 års banklag vidtogs erforderlig jämkning i 1 § i 1898 års lag.

Sedan i stället för 1895 års aktiebolagslag trätt den nu gällande lagen om aktiebolag av den 12 augusti 1910 (nr 88 s. 1), i vilken sistnämnda lags 139 § uttryckligen utsäges, att om bankaktiebolag och andra aktiebolag, som hade till ändamål att driva lånerörelse, vore särskilt stadgat, upphävdes slutligen 1903 års banklag genom den likaledes ännu gällande lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse. Denna lag innehåller, såvitt nu är i fråga, enahanda bestämmelser som 1903 års lag; bestämmelsen att angående aktiebolag, som uteslutande hade till ändamål att idka fastighetsbelåning eller pantlånerörelse, vore särskilt stadgat, har här fått sin plats i 1 § tredje stycket.

Samtidigt med den nya banklagstiftningens genomförande ersattes även 1898 års lag av den ännu gällande lagen den 22 juni 1911 (nr 53 s. 2) om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse. I denna lags 1 § stadgas, att i fråga om aktiebolag, som uteslutande hava till ändamål att idka fastighetsbelåning eller pantlånerörelse, skola de angående aktiebolag enligt lag i allmänhet gällande stadganden lända till efterrättelse, såvitt de ej strida mot vad i ifrågavarande lag förordnas. Dessutom innehåller lagen (2 och 3 §§), att å bolagsordning för aktiebolag, som i lagen avses, skall sökas Konungens stadfästelse, att Konungen prövar bolagsordningens överensstämmelse med lagen samt lag och författning i övrigt, så ock huruvida därutöver med avseende å vidden och beskaffenheten av bolagets rörelse särskilda bestämmelser må erfordras, att å ändring i bolagsordning för sådant bolag skall ock sökas Konungens stadfästelse, att, därest Konungen finner skäl att meddela den sökta stadfästelsen,

registrering skall ske efter ty i lagen om aktiebolag är stadgat, att ansökning om bolagets registrering ej må av registreringsmyndigheten upptagas, där ej Konungens beslut om meddelad stadfästelse å bolagsordningen ingives, samt att ej heller ändring i bolagsordningen må registreras med mindre den styrkes vara av Konungen stadfäst. Slutligen stadgas i 4 § av lagen, att i lagen avsedda aktiebolag ej må driva inlåning från allmänheten på räkning, som av bank allmänligen begagnas.

Såsom framgår av ordalagen föreligger skyldighet för aktiebolag, som idkar fastighetsbelåning eller pantlånerörelse, att söka Konungens stadfästelse å bolagsordning och ändringar däri allenast under förutsättning att bolaget *uteslutande* idkar nyssnämnda slags verksamhet. För aktiebolag, som vid sidan av sådan verksamhet bedriver annan rörelse, gälla alltså i förevarande hänseende inga andra bestämmelser än de, som avse aktiebolag i allmänhet. Detta till synes i och för sig mindre tillfredsställande förhållande har påpekats i ett av patent- och registreringsverket den 29 september 1925 i visst ärende, efter remiss, avgivet utlåtande. Efter att hava omförmålt, att Kungl. Maj:t genom skrivelse den 19 maj 1917 förklarar, att en ansökning om stadfästelse å ny bolagsordning för ett aktiebolag, som hade till ändamål att idka handel samt att belåna varor, värdepapper och andra effekter ävensom driva annan därmed förenlig verksamhet, icke föranledde någon Kungl. Maj:ts åtgärd och att följaktligen ifrågavarande lag givits en tolkning, överensstämmande med den av mig uttalade uppfattningen, anförde ämbetsverket vidare:

Otvivelaktigt syntes med hänsyn till lagens bokstav en dylik tolkning vara riktig. Samma tolkning måste givetvis gälla i fråga om ett aktiebolag, som hade till ändamål att jämte fastighetsbelåning idka annan verksamhet. Vid lagens tillkomst hade dock intet förekommit, som antydde, att lagstiftaren avsett, att undantag skulle göras för dessa fall. Uttrycket 'aktiebolag, som uteslutande hava till ändamål att idka fastighetsbelåning eller pantlånerörelse', vore hämtat från lagen om bankrörelse. I det sammanhang, vari sagda uttryck där förekomme, hade detsamma uppenbarligen avseende på sådant aktiebolag, vars låneverksamhet uteslutande bestode i fastighetsbelåning eller pantlånerörelse, och som således icke idkade bankrörelse i lagens mening. Lösryckt ur detta sammanhang finge uttrycket en helt annan innebörd, nämligen av aktiebolag, i vars ändamål icke någon som helst annan verksamhet än fastighetsbelåning eller pantlånerörelse inginge. Något bärande skäl, varför aktiebolag, som jämte fastighetsbelåning eller pantlånerörelse idkade annan verksamhet, skulle vara underkastade mindre kontroll i fråga om sina bolagsordningar än aktiebolag, som uteslutande dreve sådan låneverksamhet, syntes näppeligen kunna påvisas. Den tolkning av ifrågavarande stadgande, varom förut nämnts, syntes dessutom rent av vara ägnad att inbjuda till att kringgå lagen. Ett aktiebolag, som bildats för att idka fastighetsbelåning eller pantlånerörelse, skulle ju genom en så enkel åtgärd som att i bolagsordningen intaga bestämmelse, att bolaget jämväl ämnade idka annan verksamhet, vilken bestämmelse dessutom icke behövde följas, kunna undandraga sig skyldigheten att söka Kungl. Maj:ts stadfästelse å bolagsordningen. På grund av vad sålunda anförts, hemställde patent- och registreringsverket om ändring av ifrågavarande lag i nu angiven syftning, varvid ämbetsverket ansåge sig böra fästa Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på frågan, huruvida en redaktionell ändring av 1 §, tredje stycket, i lagen om bankrörelse den 22 juni 1911 jämväl borde vidtagas.

Departement-
ments-
chefen.

Vad patent- och registreringsverket sålunda anfört synes mig väl grundat. Det lär knappast kunna anses tillfredsställande att i förevarande avseende olika regler skola gälla för aktiebolag, som uteslutande driva uti ifrågavarande lag avsedd verksamhet, och för aktiebolag, som därjämte idka annan rörelse. Att behov över huvud föreligger av en särskild kontroll över sådana aktiebolag, varom nu är fråga, torde vad angår fastighetskreditbolagen framgå av det av mig förut återgivna yttrandet av chefen för finansdepartementet vid 1898 års lags tillkomst. I fråga åter om aktiebolag, som idka pantlånerörelse, äger väl vad i detta yttrande anförts icke längre i allo tillämpning, sedan enligt 1911 års lagstiftning sådana aktiebolag icke längre äga driva inlåning från allmänheten på räkning, som av bank allmännen begagnas. Med hänsyn till arten av deras verksamhet synes det emellertid ur det allmännas synpunkt lämpligt, att även dessa bolags ordningar fortfarande underställas Kungl. Maj:ts prövning.

På grund av det anförda finner jag mig böra tillstyrka sådan ändring i 1 § att ordet 'uteslutande' utgår. Sker så, erfordras emellertid en avgränsning av lagens tillämpningsområde i förhållande till banklagen. Detta torde lämpligen kunna ske på det sätt, att lagen angives skola avse omhandlade bolag, såvitt i deras verksamhet icke tillika ingår bankrörelse. Med denna begränsning i lagens tillämpningsområde lär 4 § böra utgå.

I detta sammanhang anhåller jag att få till behandling upptaga ytterligare ett spörsmål, som uppkommit angående ifrågavarande lags tillämpningsområde.

Genom resolution den 25 september 1908 fastställde Kungl. Maj:t ett av stiftarna av aktiebolaget Stockholms tomträttskassa framlagt förslag till bolagsordning för tomträttskassan. Enligt nämnda ordning skall bolagets ändamål vara att mot säkerhet av in-teckning i tomträtter utlåna penningar för att befämja uppförandet av bostäder på Stockholms stad tillhörig mark, varjämte bolaget skall äga rätt att intill högst tjugu gånger inbetalda aktiekapitalets belopp upplåna penningar mot tryckta räntebärande obligationer.

Den 22 juli 1916 fastställde Kungl. Maj:t viss ändring i bolagsordningen för tomträttskassan.

I en den 21 april 1925 till Kungl. Maj:t ingiven skrift anhöll bolaget, att Kungl. Maj:t måtte fastställa vissa av bolaget beslutade ytterligare ändringar i bolagsordningen. Härvid framhöll bolaget till en början, att ärendet först ingivits till patent- och registreringsverket för registrering, men att ämbetsverket ansett, att eftersom Kungl. Maj:t fastställt bolagsordningen, Kungl. Maj:ts fastställelse å ifrågavarande ändringar erfordrades, innan vederbörliga registreringsåtgärder kunde vidtagas. I fortsättningen anförde bolaget följande:

'Till stöd för nödvändigheten att vinna Eders Kungl. Maj:ts fastställelse å ändringar i förevarande bolagsordning, innan sådana ändringar kunna av registreringsmyndigheten registreras, hava även åberopats bestämmelserna i lagen den 22 juni 1911 om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse. Enligt dessa bestämmelser skall å bolagsordning för aktiebolag, som uteslutande hava

till ändamål att idka fastighetsbelåning eller pantlånerörelse, ävensom å ändring av sådan bolagsordning, Eders Kungl. Maj:ts fastställelse meddelas, innan registrering i förekommande fall får ske. Tomträttskassan får härtill anföra, att enligt gällande lag tomträtt icke är fast egendom utan lös egendom, vadan nyssberörda lagbestämmelser icke synas vara tillämpliga å tomträttskassan, som har till ändamål att bedriva belåning av tomträtter. Då tomträtten emellertid i gällande lagstiftning i flera viktiga avseenden ordnats såvitt möjligt likformigt med äganderätt till fast egendom, såsom i fråga om in-tecknings-, lagsöknings- m. fl. åtgärders vidtagande, synes det kunna ifrågasättas, om icke lämpligen genom ändring av nämnda lag borde meddelas föreskrift, att Eders Kungl. Maj:ts fastställelse å bolagsordningar och ändringar däri skall meddelas, innan registrering får ske, jämväl i fråga om aktiebolag, som bedriva belåning av tomträtter. Därest sådan lagändring icke synes böra ifrågakomma, får tomträttskassan i underdånighet anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte förklara hinder icke möta för patent- och registreringsverket att vid kommande ändringar i kassans bolagsordning bevilja registrering av dessa utan att Eders Kungl. Maj:ts fastställelse meddelats.

Sedan överståthållarämbetet i infordrat utlåtande tillstyrkt framställningen, avgav patent- och registreringsverket den 29 september 1925, efter remiss, utlåtande i ärendet. I detta utlåtande, vars innehåll jag förut berört, uttalade sig ämbetsverket på närmare angivna skäl mot de i framställningen avsedda ändringarna i bolagsordningen, varjämte ämbetsverket — under hänvisning till det av mig förut återgivna yttrandet av chefen för finansdepartementet vid tillkomsten av 1898 års lag samt med erinran att, då detta uttalande gjordes, in-teckning i tomträtt icke var i lag medgiven — ytterligare anförde:

Då, såsom tomträttskassan framhållit, tomträtt enligt gällande lagstiftning icke vore fast egendom och lagen den 22 juni 1911 om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse, allenast hade avseende på aktiebolag, som idkade fastighetsbelåning eller pantlånerörelse, syntes denna lag, bokstavligen tolkad, icke vara tillämplig på aktiebolag av nu ifrågavarande slag, d. v. s. sådana, som hade till ändamål att bedriva belåning av tomträtter.

Då emellertid vad departementschefen i sitt förutberörda anförande yttrat i fråga om aktiebolag med ändamål att idka fastighetsbelåning i alla delar syntes vara tillämpligt jämväl å aktiebolag med ändamål att bedriva belåning av tomträtter, och av samma anförande otvetydigt syntes framgå, att lagstiftaren avsett, att alla aktiebolag, som hade till ändamål att driva lånerörelse, men å vilka banklagstiftningen icke ägde tillämpning, skulle hos Kungl. Maj:t söka stadfästelse å bolagsordningen och å ändring däri, tillstyrkte patent- och registreringsverket, med hänvisning jämväl till vad tomträttskassan i denna fråga anført, bifall till ändring av lagen den 22 juni 1911 om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse, i enlighet med vad tomträttskassan ifrågasatt.

Aktiebolaget Stockholms tomträttskassa återkallade sedermera den 2 oktober 1925 sin berörda framställning till Kungl. Maj:t, i följd varav densamma icke föranledde någon vidare åtgärd.

I en den 30 oktober 1928 till Kungl. Maj:t ingiven skrift anhöll emellertid bolaget om medgivande till vissa av bolaget beslutade nya ändringar i bolagsordningen. Ändringarna avsågo dels införande av bestämmelse om att en ledamot och en suppleant i bolagets styrelse skulle utses av Stockholms stads

fastighetsnämnd (härför erfordras jämlikt 57 § tredje stycket i lagen om aktiebolag Kungl. Maj:ts medgivande), dels ock rätt för bolaget att upplåna penningar icke blott såsom hittills mot tryckta räntebärande obligationer utan även mot andra skuldförbindelser.

Överståthållarämbetet förklarade sig i avgivet utlåtande icke hava något att erinra mot bifall till framställningen.

Patent- och registreringsverket erinrade i infordrat utlåtande den 20 november 1928 om sitt tidigare utlåtande den 29 september 1925 och tillade, att ämbetsverket, då ändring i lagen den 22 juni 1911 om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse, icke skett och Kungl. Maj:t ej heller förklarar, att ämbetsverkets tolkning av lagen vore oriktig, under senare år beviljat registrering för av aktiebolaget Stockholms tomträttskassa beslutade ändringar i bolagsordningen, utan att ändringarna varit av Kungl. Maj:t stadfästa. Vidare underströk patent- och registreringsverket, att den första av de nu ifrågasvarande ändringarna i bolagsordningen enligt föreskrift i aktiebolagslagen icke kunde genomföras utan Kungl. Maj:ts medgivande, varjämte ämbetsverket ifrågasatte, om icke den andra beslutade ändringen borde kompletteras med vissa ytterligare ändringar i bolagsordningen.

I ärendet avgav därefter justitiekanslersämbetet den 31 januari 1929 följande utlåtande:

Justitiekanslersämbetet torde hava att yttra sig i ärendet med anledning av att patent- och registreringsverket ifrågasatt, att förevarande ändringar i bolagsordningen för aktiebolaget Stockholms tomträttskassa icke enligt lagen den 22 juni 1911 om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse, är föremål för Eders Kungl. Maj:ts prövning och stadfästelse. Härutinnan får justitiekanslersämbetet anföra följande. Nämnda lag har avseende å aktiebolag, »som uteslutande hava till ändamål att idka fastighetsbelåning eller pantlånerörelse». Tomträttskassan idkar visserligen lånerörelse mot säkerhet av inteckning i viss rätt till fastighet men torde knappast av sådan anledning anses idka fastighetsbelåning. Ej heller läser utlämnande av lån mot sådan pantsäkerhet, som tomträttskassan mottager, vara pantlånerörelse i den mening, som i allmänhet gives åt detta uttryck (jfr före 1918 års lag ang. idkande av pantlånerörelse gällande nådiga kungörelsen den 7 november 1884 (nr 66)). Tomträttskassan torde således icke vara att hänföra till något av de i 1911 års lag, § 1, angivna låneinstitut. Den föll däremot under lagen den 27 maj 1898 innefattande särskilda bestämmelser om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse (se nådig proposition 1898 nr 94 sid. 4). Väl kan ifrågasättas om man vid 1911 års lags tillkomst verkligen haft för avsikt att till vanliga bolag överföra något slag av de låneinstitut, å vilka lagen den 27 maj 1898 ägde tillämpning (se nådiga propositionen 1911 nr 48 sid. 212—13 samt nr 204 sid. 6 och följande). Man torde emellertid hava att taga hänsyn till den inskränkning, som, enligt vad ovan sagts, faktiskt ägt rum. Härav synes emellertid ej med nödvändighet följa, att beslut om ändring i tomträttskassans bolagsordning — fränsett underställningsanledning i aktiebolagslagen — må registreras utan föregången nådig fastställelse. Det synes nämligen justitiekanslersämbetet kunna göras gällande, att, då kassan på grund av bestämmelserna i den äldre lagen fått sin bolagsordning fastställd av Eders Kungl. Maj:t, ändring i densamma allt fortfarande är beroende av Eders Kungl. Maj:ts godkännande.

För sin del anser sig justitiekanslersämbetet böra förorda, att Eders Kungl. Maj:t ingår i prövning av de genom bolagets ansökan underställda besluten.

Aktiebolaget Stockholms tomträttskassas sistberörda framställning, i den del densamma avsåg dispens enligt 57 § aktiebolagslagen, har därefter den 22 februari 1929 av Kungl. Maj:t bifallits. I övrigt är ärendet fortfarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Av den redogörelse jag nu lämnat torde framgå, att lagen den 22 juni 1911 om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse, icke äger tillämpning å aktiebolag, som idka belåning av tomträtt. Detta förhållande synes mig mindre tillfredsställande. De skäl, som åberopats för att ett aktiebolag med ändamål att idka fastighetsbelåning skall vara underkastat särskild kontroll beträffande sin bolagsordning, göra sig gällande även då fråga är om ett aktiebolag, som driver lånerörelse av nyssnämnd art. Förarbetena till 1911 års lag giva heller ej anledning till antagande, att någon avsikt förelegat att — i förhållande till vad förut gällde — inskränka kretsen av de aktiebolag, som skulle falla under lagen. Jag finner mig därför böra tillstyrka, att lagens tillämpningsområde utsträcker att omfatta även aktiebolag, som idka belåning av tomträtt.

Departement-
chefen.

De av mig nu ifrågasatta ändringarna lära föranleda jämkning i 1 § lagen den 22 juni 1911 (nr 74) om bankrörelse, varom chefen för finansdepartementet kommer att framställa förslag.

I anslutning till vad jag nu anfört har jag låtit inom justitiedepartementet upprätta förslag till *lag angående ändring i lagen den 22 juni 1911 (nr 53 s. 2) om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse.*

Patent- och registreringsverket samt bank- och fondinspektionen hava i avgivna utlåtanden — fränsett en av förstnämnda ämbetsverk gjord formell erinran, vilken iakttagits — lämnat förslaget utan anmärkning.»

Föredraganden uppläser härefter berörda inom justitiedepartementet upprättade förslag av den lydelse, bilaga¹ till detta protokoll utvisar, samt hemställer, att lagrådets yttrande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

H. Stefenson.

¹ Denna bilaga, vilken är likalydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 7 januari 1930.

N ä r v a r a n d e :

justitieråden STENBERG,
APPELBERG,
TISELIUS,
regeringsrådet SÖDERWALL.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 20 december 1929, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag angående ändring i lagen den 22 juni 1911 (nr 53 s. 2) om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av tillförordnade ledamoten å justitiedepartementets lagavdelning, hovrättsassessorn Gustaf Eklund.

Justitierådet *Stenberg* anförde:

När genom lagen den 27 maj 1898 meddelades föreskrift om skyldighet för vissa aktiebolag, som driva lånerörelse, att söka Kungl. Maj:ts stadfästelse å bolagsordningen, fick denna bestämmelse avseende å alla aktiebolag, som hade till ändamål att driva sådan rörelse men å vilka den för bankaktiebolag gällande lagstiftningen icke ägde tillämpning. Enär bankaktiebolagen redan voro underkastade skyldighet i nämnda hänseende, kommo alltså samtliga aktiebolag med ändamål att driva lånerörelse under sanktionstvång. Då sedermera 1898 års lag ersattes med lagen den 22 juni 1911, förelåg säkerligen, såsom föredragande departementschefen till remissprotokollet anført, icke någon avsikt att inskränka kretsen av de aktiebolag, som skulle falla under ifrågavarande lagstiftning. Den nya lagen erhöll emellertid sådan avfattning, att den ansetts icke vara tillämplig å andra aktiebolag än sådana, som uteslutande hava till ändamål att idka fastighetsbelåning eller pantlånerörelse. Utom dessa aktiebolag skulle enligt det föreliggande förslaget under lagen uttryckligen hänföras vissa aktiebolag, vilkas utelämnande i förekomna fall befunnits mindre tillfredsställande. Det kan emellertid ifrågasättas, om ej skäl vore att nu helt fylla den lucka, som uppkommit till följd av det sätt, varå 1911 års lag formulerats, och sålunda giva lagen klar tillämplighet å samma bolag, för vilka lagen av 1898 gällde. Härigenom skulle undvikas ny lagändring, därest

det framdeles skulle anses särskilt påkallat att få ytterligare någon speciell art av aktiebolag med uppgift att driva lånerörelse underkastad skyldighet att söka sanktion. Att det beträffande något slag av sådana bolag skulle förefinnas anledning att icke stadga sanktionstvång, har ej blivit påvisat.

I övrigt finner jag förslaget ej föranleda någon erinran.

Justitieråden *Appelberg* och *Tiselius* samt regeringsrådet *Söderwall* lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

Ragnar Kihlgren.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen å Stockholms slott den 9 januari
1930.*

N ä r v a r a n d e:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDBIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och handelsdepartementen anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bissmark, lagrådets den 7 januari 1930 avgivna yttrande över det den 20 december 1929 till lagrådet remitterade förslaget till *lag angående ändring i lagen den 22 juni 1911 (nr 53 s. 2) om vissa aktiebolag, som driva lånerörelse*; därvid föredraganden efter redogörelse för yttrandet hemställer, att förslaget, som av lagrådets flesta ledamöter lämnats utan anmärkning, måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ragnar Kihlgren.
